МАКСІНА К.В., ст. гр. ЕПЕК–11м
Наук. керів.: Кучер А.Т., к.т.н., доц.
ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",
м. Донецьк

ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ, ЯК ГОЛОВНА ПРОБЛЕМА ВУГЛЕДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Вугільна галузь завжди функціонувала у скрутних умовах, а кризовий стан економіки та зниження у великих обсягах держпідтрики з одночасним різким зниженням попиту на вугільну продукцію сформували реальні загрози для її подальшого розвитку. Ці обставини перешкоджають нормальному функціонуванню вугільної галузі, обумовлюють поглиблення негативних наслідків кризи та виникнення нових.

Головною метою цієї статті є аналіз сучасних проблем вугледобувних підприємств України.

Шахти України входять у число найбільш глибоких, найбільш небезпечних і найменш економічних у світі. Як правило, розробляються вугільні пласти потужністю менше 1 метра, значна частина їх залягає на глибині понад 700 метрів і має високий вміст метану.

Витрати підприємства складаються з усієї суми його витрат на виробництво продукції і її реалізацію. Ці витрати, виражені в грошовій формі, знаходять відображення в собівартості продукції.

Собівартість промислової продукції, виражена в грошовій формі – це поточні витрати підприємства на виробництво й реалізацію продукції, відшкодування яких здійснюється на рівні вугледобувного підприємства для простого відтворення його потужності.

У вугільній промисловості витрати праці на 1 т видобутку вугілля значно вищі, ніж в інших галузях промисловості на одиницю продукції. Тому у собівартості вугілля основна питома вага припадає на заробітну плату. В той же час в собівартості вугілля відсутні витрати на сировину та основні матеріали, так як при його видобутку споживаються тільки допоміжні матеріали.

Під впливом технічного прогресу структура собівартості вугілля змінюється: збільшується частка амортизаційних відрахувань і енергетичних витрат, зменшується частка заробітної плати з відрахуваннями.

Знаючи питому вагу окремих елементів витрат, можна визначити головні напрямки зниження собівартості вугілля. Чим більше питома вага того чи іншого елемента витрат, тим більше уваги слід звернути на виявлення резервів зниження витрат з цього елементу.

На сьогоднішній день значний вплив на собівартість вугілля має старіння шахтного фонду. Причин старіння шахтного фонду дві:

- незадовільний розвиток потужностей із-за систематичного недовиделення капітальних вкладень;

- не проведення в галузі програм нового будівництва, реконструкції та технічного переозброєння.

У вугільній промисловості на собівартість продукції впливають численні фактори, особливо такі, які прямо або побічно пов'язані з природними умовами. З числа природних, виробничих і соціальних факторів найбільший вплив на рівень собівартості видобутку вугілля чинять: ступінь використання виробничих потужностей шахт і очисних вибоїв; глибина розробки родовищ (особливо на горизонтах глибиною 600 м і більше); рівень ефективності застосовуваної механізації гірських робіт; питома протяжність гірничих виробок; випереджальне зростання вартості основних фондів, особливо з активної частини, порівняно з підвищенням видобутку вугілля.

До джерел зниження собівартості відносяться: підвищення продуктивності праці; раціональне використання допоміжних матеріалів, палива та енергії; поліпшення використання обладнання; скорочення витрат на обслуговування, управління виробництвом і на збут продукції. Ці джерела постійні і значущість їх зростає під дією насамперед інтенсифікації виробництва на основі прискорення науково-технічного прогресу, вдосконалення організації виробництва праці, зростання обсягів виробництва і т.і.

Вірним шляхом зниження собівартості є також переробка відходів вугільної промисловості. Ефективне, раціональне використання відходів промисловості в умовах інтенсифікації економіки, курсу на всіляку економію матеріальних і паливно-енергетичних ресурсів є найважливішим народногосподарським завданням. Між тим все ще зберігається розрив між можливим і фактичним використанням відходів промислового виробництва. Одна з причин такого становища - відсутність досить точної економічної порівняльної оцінки ефективності використання традиційних матеріалів і матеріалів та виробів з вторинної сировини і пов'язана з цим недостатня зацікавленість підприємств і відомств у використанні відходів, внаслідок цього загальний обсяг використання вторинних продуктів становить лише 5-6% від їх виходу.

Існує також варіант використання шахтного метану. Рішення проблеми використання попутного газу - шахтного метану обумовлюється причинами соціального, економічного та екологічного характеру. При уловлюванні та використанні шахтного метану забезпечуються безпечні умови праці на шахтах, економиться первинне енергетичне паливо, знижується собівартість видобутку вугілля і скорочуються штрафи за забруднення навколишнього середовища. Шахтний метан містить такі хімічні елементи, як водень і вуглець, він також має відносно високу теплоту згорання. Перераховані властивості дозволяють розглядати його як технологічну сировину та енергетичне паливо. З цих потенційно можливих напрямів використання метану найбільш перспективним визнається спалювання його в енергетичних установках з метою одержання теплової енергії. Це обумовлюється, насамперед, наявністю споживачів, які близько розташовані до джерел

виникнення газу (котельні шахт, сушильні установки збагачувальних фабрик, підприємства комунального господарства).

Таким чином, можна зробити висновок, що головною проблемою вугільної промисловості України є саме те, що собівартість продукції дуже висока. Для рішення цієї проблеми існує багато засобів, найбільш значущі такі: оновлення шахтного фонду, переробка відходів, використання шахтного метану та ін.. Але для здійснення усіх цих засобів необхідні зусилля як вугледобувних підприємств, так і держави вцілому.

Бібліографічний список

1. Янко С.В. Состояние и перспективы приватизации угледобывающих предприятий в Украине/С.В. Янко//Уголь Украины. – 2007. - №1 - С. 17.

2. Новікова О.Ф. Особливості функціонування вугільної галузі в умовах економічної кризи та напрями подолання негативних наслідків її прояву/О. Ф. Новікова//Уголь Украины. – 2009. - №2 - С. 80-83.

3. Ивашин В.М. Этапы становления и развития шахтного фонда угольной промышленности Украины в XX и XXI вв/В. М. Ивашин//Уголь Украины. – 2008. - №11 - С. 26-27.